

Annotatie bij Hof van Justitie EU Deutsches Weintor

Citeersuggestie: E.C. Maclaine Pont, *Annotatie bij Hof van Justitie EU, 6 september 2012 (Deutsches Weintor/ Land Rheinland-Pfalz)*, *LifeSciencesenRecht.nl* [LS&R 423](#).

1. Het maken van reclame bestaande uit het aanprijzen van waar met 'gezond' als oogmerk is niet toegestaan wanneer het om alcoholische dranken gaat. Dit volgt eigenlijk al expliciet uit de bewoordingen van artikel 4 lid 3 sub a van de zgn. '[Claimsverordening](#)'¹ en is door het Hof van Justitie met deze uitspraak nog eens bevestigd. Het betreffende artikel bepaalt dat dranken met een alcoholgehalte van meer dan 1,2 volumeprocent niet mogen zijn voorzien van gezondheidsclaims. Wat het begrip 'gezondheidsclaim' behelst, staat in artikel 2 lid 5 van de Claimsverordening. Dit is een claim² die stelt, de indruk wekt of impliceert dat er een verband bestaat tussen een levensmiddelen categorie, een levensmiddel of een bestanddeel daarvan en de gezondheid.

2. De Duitse wijnbouwcoöperatie Deutsches Weintor eG gebruikte op de etiketten en de prijslijst van haar wijnen omschrijvingen met een wenk naar 'gezondheid'. Deze aanduidingen betroffen kortweg de vermelding 'bekömmlich', oftewel 'licht verteerbaar', deels in combinatie met het noemen van een 'lichte zuurgraad'. Dat mag niet, zo oordeelden lagere rechters in Duitsland. Het Bundesverwaltungsgericht, de hoogste Duitse federale bestuursrechter, was hier echter niet zo zeker van en stelde daarom een aantal vragen aan het Hof van Justitie. Het gaf daarbij ten eerste aan dat de vermeende productkenmerken geen duurzame effecten op langere termijn op de lichamelijke gezondheid zouden sorteren, maar dat deze de spijsvertering enkel kortstondig beïnvloeden. Daarom zou de vermelding van de termen 'licht verteerbaar' en 'lichte zuurgraad' (mogelijk) geen gezondheidsclaim in de zin van de Claimsverordening

betreffen, aldus het Bundesverwaltungsgericht, en dus niet verboden zijn.

3. Daarnaast achtte het Bundesverwaltungsgericht het denkbaar dat het aan wijnproducenten en –handelaren opgelegde verbod ex artikel 4 lid 3 sub a van de Claimsverordening in strijd is met de vrijheid van beroepsuitoefening en de vrijheid van ondernemerschap, welke vrijheden in (de artikelen 15 en 16 van) het Handvest van de grondrechten van de EU zijn opgenomen.

4. Het Hof van Justitie maakt in deze uitspraak korte metten met de – welhaast verwoede – pogingen van het Bundesverwaltungsgericht om de vermeldingen door Deutsches Weintor buiten het toepassingsgebied van de Claimsverordening te doen vallen. De omschrijvingen zouden volgens het Hof van Justitie de indruk wekken dat de wijn goed opneem- en verteerbaar zou zijn, ook bij herhaaldelijk gebruik ervan. Dit zou de impressie geven dat er sprake zou zijn van een 'duurzaam heilzaam fysiologisch effect dat erin bestaat het spijsverteringsstelsel in goede staat te houden', in tegenstelling tot andere wijnen die een tegengesteld effect zouden sorteren. Daarom geldt ook een omschrijving als 'licht verteerbaar' in combinatie met 'lichte zuurgraad' als een gezondheidsclaim in de zin van de Claimsverordening, aldus het Hof van Justitie.

5. Bovendien oordeelt het Hof van Justitie dat als de beweringen door de wijnproducent al waar zouden zijn, dat deze desalniettemin hoe dan ook onvolledig zouden zijn weergegeven. Met de consumptie van alcoholische dranken gaan namelijk, ongeacht mogelijke spijsverteringsbevorderende eigenschappen, ook te allen tijde gevaren gepaard. Het is 'immers van wezenlijk belang dat alle claims met betrekking tot deze [alcoholhoudende] dranken volstrekt ondubbelzinnig zijn, zodat de consumenten hun consumptie binnen de perken kunnen houden, rekening houdend met alle intrinsieke gevaren die verband houden met deze consumptie, en aldus hun

¹ Verordening (EG) nr. [1924/2006](#) van 20 december 2006 inzake voedings- en gezondheidsclaims voor levensmiddelen, zoals gewijzigd bij verordening (EU) nr. 116/2010 van de Commissie van 9 februari 2010.

² Claim wordt in de Claimsverordening gedefinieerd als: 'elke boodschap of aanduiding die niet verplicht is op grond van de communautaire of nationale wetgeving, met inbegrip van illustraties, grafische voorstellingen of symbolen, ongeacht de vorm, waarmee gesteld, de indruk gewekt of geïmpliceerd wordt dat een levensmiddel bepaalde eigenschappen heeft'.

gezondheid doeltreffend kunnen beschermen', zo vervolgt het Hof van Justitie. Dat de wijnproducent enkel de eenvoudige vertering van de wijn op de voorgrond had geplaatst, duidt echter op een dubbelzinnige en misleidende werking jegens de consument, die de gezondheidsrisico's voor de consument doen toenemen. Dat is, aldus het Hof van Justitie, in strijd met het – eveneens in (artikel 35 van) het Handvest opgenomen – grondrecht op bescherming van de volksgezondheid.

6. Tot slot meent het Hof van Justitie dat van onverenigbaarheid met de vrijheden van beroepsuitoefening en ondernemerschap geen sprake is, althans dat de bescherming van de gezondheid de beperking van deze vrijheden rechtvaardigt. Hieraan legt het Hof van Justitie ten eerste ten grondslag dat het vrij uitoefenen van een beroepsactiviteit niet absoluut geldt, maar dat dit op grond van eerdere Europese rechtsspraak in relatie tot haar sociale functie moet worden beschouwd. De regeling in de Claimsverordening omvat voorts geen verbod op het produceren en het verhandelen van alcoholische dranken, maar richt zich slechts op de etikettering van en reclame voor die producten. De vrijheid van beroepsuitoefening en de vrijheid van ondernemerschap worden in die zin dus niet door de regeling aangetast: in de kern houden deze stand, zo oordeelt het Hof van Justitie.

7. Kortom, op alle fronten heeft Deutscher Weintor het nakijken en gaat het Hof van Justitie dus mee in het oordeel van de lagere Duitse gerechtelijke instanties, die eerder hun uitspraken in deze zaak hadden gegeven in het nadeel van de Duitse wijnproducent. Geheel terecht, zo zou ik menen. De redenering van het Hof van Justitie kan ik ook goed volgen, maar acht ik desalniettemin tegelijkertijd op één bepaald punt toch opmerkelijk. Het Hof van Justitie lijkt nu te suggereren dat de nadruk die op de gezondheidsstimulerende effecten van de wijn wordt gelegd, doorslaggevend is bij het al dan niet onder de Claimsverordening scharen van bepaalde vermeldingen. Dit werpt de vraag op of de uitkomst anders zou zijn geweest, indien een wijnproducent op de etiketten en de prijslijst terminologie gebruikt die de indruk wekt dat het drinken van wijn gezond is, terwijl hij de consument daarop tevens (al dan niet uitgebreid) informeert over de risico's die aan het drinken van de drank zijn verbonden. Het lijkt mij dat

ook in dát geval een 'reclame-uiting' niet door de beugel kan, omdat er ook dan sprake zal zijn van een gezondheidsclaim. Er wordt immers enig verband gelegd tussen de drank en de gezondheid. Mijns inziens had het Hof van Justitie derhalve de term 'gezondheidsclaim' nog ruimer mogen interpreteren. Voor gezondheidsclaims geldt een zeer duidelijk algemeen verbod ten aanzien van alcoholische dranken met een alcoholpromillage van 1,2% of meer. Een verbod dat, gelet op bewoordingen van de Claimsverordening, naar mijn mening geen enkele speelruimte biedt.

8. De uitspraak van het Hof van Justitie is in lijn met de enige mij bekende uitspraak die de Reclame Code Commissie tot dusverre omtrent gezondheidsclaims en alcohol heeft gedaan ([RCC Ilja Gort](#))³. Een uitspraak van een Nederlandse gerechtelijke instantie over dit onderwerp is er vooralsnog niet. Ook op Europees niveau zijn mijn vooralsnog geen andere zaken bekend waarin is geoordeeld over gezondheidsclaims in relatie tot alcohol. Sterker nog, ook de interpretatie van de term gezondheidsclaim ten aanzien van andere producten is in rechtspraak van het Hof van Justitie, voor zover ik weet, nog nimmer onderwerp van behandeling geweest. Dat de toekomst hier verandering in zal brengen, leidt echter geen twijfel. Daarvoor biedt de gebruikte terminologie en (open) formuleringen in de Claimsverordening op vele fronten te veel ruimte. Met deze uitspraak is in dat licht in elk geval een stap(je) door het Hof van Justitie gezet.

Emilie Maclaine Pont

³ RCC 15 oktober 2010, [dossiernr. 2010/00625](#); IER 2011/20 (Ilja Gort).